

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อการบูรณาการนิคมโรคเรื้อนปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สู่ชุมชนทั่วไป

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อน และองค์กรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการนิคมโรคเรื้อนปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สู่ชุมชนทั่วไป ด้วยการใช้เทคนิค การสังเกต การสนทนากลุ่ม การเล่าเรื่อง การถอดบทเรียนในการจัดการความรู้ และการประชุมระดมสมอง ในการสร้างอนาคตร่วมกัน โดยใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ประชากรและพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อนในนิคมโรคเรื้อน จังหวัดสุรินทร์ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้เวลาศึกษา 3 ปี ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ.2552 ถึง เดือน กันยายน พ.ศ.2555 วิเคราะห์ข้อมูลและแสดงผลออกมาเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนารูปแบบบูรณาการนิคมโรคเรื้อนปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ให้เป็นชุมชนทั่วไป โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีส่วนร่วมในการดำเนินการมี 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ

1) ขั้นเตรียมการ ได้แก่ คัดเลือกพื้นที่ ศึกษาความเป็นไปได้ พัฒนานักวิจัย พบว่านิคมปราสาทมีความพร้อมและมีอาสาสมัครในพื้นที่เข้าร่วมดำเนินการวิจัย จากการวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ (Gap) ผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อนต้องการเข้าถึงสิทธิต่างๆ เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป เช่น สิทธิในที่ดินทำกิน การบริการสาธารณสุข การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

2) ขั้นดำเนินการประกอบด้วย การพัฒนารูปแบบขั้นตอนการบูรณาการนิคมโรคเรื้อนปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ให้เป็นชุมชนทั่วไป ด้วยการประชุมระดมสมอง (FSC) ตามสภาพปัญหาที่พบ นำมากำหนดรูปแบบ และดำเนินการตามรูปแบบ ดังนี้คือ การทำประชาพิจารณ์เพื่อลงมติในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา นิคมโรคเรื้อนนำไปสู่ การร่าง MOU และการจัดพิธีลงนามใน MOU ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าไปพัฒนานิคมโรคเรื้อน

3) ขั้นกำกับติดตามและประเมินผล ด้วยการสัมภาษณ์ สังเกตแบบมีส่วนร่วม การเล่าเรื่อง และการถอดบทเรียน พบว่า ทุกหน่วยงานดำเนินการตาม MOU โดยมีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ลงประเมินความพร้อมและมีประกาศยกเลิกการเป็นสถานสงเคราะห์ของรัฐในปี พ.ศ.2555 และตั้งชื่อชุมชนว่า ชุมชนราชประชาร่วมใจ แทนคำว่านิคมโรคเรื้อนปราสาท ประชาชนในชุมชนมีการหลอมรวมกัน ไม่มีการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ได้รับเบี้ยความพิการ และเบี้ยผู้สูงอายุ จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น และมีความพึงพอใจต่อการบูรณาการนิคมโรคเรื้อนปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ให้เป็นชุมชนทั่วไป

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำเร็จนั้นเกิดจากการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อน สมาชิกในนิคมโรคเรื้อน และองค์กรต่างๆในพื้นที่ ที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนานิคมโรคเรื้อนปราสาท ให้เป็นชุมชนทั่ว นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความสำเร็จของการบูรณาการนิคมโรคเรื้อนปราสาทสู่ชุมชนทั่วไป และให้ข้อเสนอแนะเพื่อประยุกต์ใช้ในการบูรณาการนิคมโรคเรื้อนอื่นๆที่เหลืออยู่ให้สำเร็จเป็นชุมชนทั่วไปอย่างยั่งยืน

ประเด็นสำคัญ

การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วม,การบูรณาการ, นิคมโรคเรื้อน

Abstract

Participatory Model Development of Integration of Prasart-leprosy colony, Surin Province Into General community

This study is the Participation Action Research (PAR) with the main objective to develop the model of participatory integration of Prasart leprosy colony, Surin Province into general community under the participation of people affected by leprosy and other relating organizations. In the process of participation building and model developing, several techniques were used such as observation, Focus Group Discussion (FGD), storytelling, lesson learnt, and Future Search Conference (FSC). Study population selected by purposive sampling were people affected by leprosy of Prasart leprosy colony and other members of related organizations. The study had been conducted for 3 years between October 2009 and September 2012.

Content analysis was used to analyze qualitative data. It was found that there were three steps in participatory developing the model to integrate Prasart leprosy colony into general community as below:

1) Preparation Phase : consisted of selecting study area, evaluating the possibility of integration and building the capacity of research members. According to the situation analysis, persons affected by leprosy would like to have the same rights as general community members such as rights on land, rights on health service and rights to live without discrimination.

2) Implementing Phase : consisted of developing the integration model of Prasart leprosy colony in the province of Surin. Future Search Conference (FSC) was conducted to determine the model which was public hearing on colony development leading to MOU drafting and endorsing between different stakeholders.

3) Monitoring and evaluation Phase : Participatory observation, storytelling, lesson learned visualizing were used to monitor and evaluate the integration process. It was found that all related stakeholders had conducted activities according to the agreement addressed in the MOU. In 2012, the Ministry of Social Development and Human Security evaluated and removed the leprosy colony from the list of state welfare institutions. The leprosy colony was fully integrated to general community and named as ‘Pracha Ruamjai comminty’ instead of ‘Prasart leprosy colony’. People affected by leprosy were included into surrounded community. There was no exclusion and discrimination. People affected by leprosy received disability and elderly allowance provided by local organization and were satisfied with the integration of Prasart leprosy colony into general community.

The study showed that the success factors was the participation of related stakeholder such as people affected by leprosy, the other members of the leprosy colony and local organizations in transforming the Prasart leprosy colony into integrated community, the first of its kind in Thailand.

Keywords

Participatory Model Development, Integration, Leprosy colony,